

2018

Kodeks poslovnog ponašanja i etike

Sadržaj

Izjava glavnog izvršnog direktora (uprava/posloводство):	2
Opseg/djelokrug:	2
Poštivanje i Usklađenost sa Zakonima, Pravilnicima, Propisima, Regulativama i Etika	2
Sukob interesa:	3
Prijevara.....	3
Zabava i pokloni:.....	4
Mito i provizije:.....	4
Plaćanja državnom osoblju i činovnicima:.....	4
Politički doprinosi:	5
Diskriminacija i uznemiravanje:.....	5
Zdravlje, okoliš i sigurnost:	5
Zaštita i pravilna uporaba sredstava poduzeća i imovine Društva:.....	5
Intelektualno vlasništvo:	6
Odredbe o posebnim etikama za suradnike s odgovornostima za financijsko izvješćivanje (financijski etički kodeks):.....	7
Prijavljivanje bilo kojeg ilegalnog ili neetičkog ponašanja i zaštite protiv odmazde:.....	8
Provedba	8

Izjava glavnog izvršnog direktora (uprava/posloводство):

U današnjem poslovnom okruženju pitanja etičkog ponašanja prečesto su u središtu pozornosti i pokrenula su potrebe za novim zakonodavstvima i vladavinom propisa. Ali ideja o obavljanju poslova na etički, korektan i fer način nije nova za nas u Jajce Alloy Wheels-u. Zapravo, uspjeh i rast koji smo mi kao Društvo doživjeli bili su izravni rezultat naše opredijeljenosti za održavanjem kulture koja daje integritet i pošteno ponašanje prema suradnicima, kupcima, dobavljačima, konkurentima i investitorima u središtu svih naših poslovnih odnosa. Taj nastavak naglaska na integritet, povjerenje i vjerodostojnost omogućit će nam da se gradimo na našem ugledu kao i ostale svjetske tvrtke i osigurati nam kontinuiran uspjeh.

Kao posloводство, kreatori, upravitelji i djelatnici Jajce Alloy Wheels-a, mi upravljamo našim ugledom i našom vjerodostojnošću. To za nas znači da se moramo uvijek ponašati s najvišim mogućim standardima etičkog ponašanja. Kao takvi, odgovorni smo za postavljanje primjera osobnog integriteta koji odražava naše uvjerenje u vrijednost visokog etičkog ponašanja.

Ovaj Kodeks nam pomaže u pružanju smjernica i rješavanju pitanja koja mogu nastati i za prijavljivanje sumnje o kršenju ili izražavanju zabrinutosti glede poštivanja ovog kodeksa

Ako bilo tko iz ovog poduzeća ima bilo kakve informacije ili znanja o zabranjenom postupku ili radnjama, morate odmah prijaviti takve stvari svom upravitelju, procesu za ljudske resurse, ili direktoru. Tvrtka je uspostavila mjesto, ormarić gdje se mogu anonimno informacije o takvim postupcima odložiti. Pojedini potražite u Jajce Alloy Wheels: Policy Resolution / Whistle Blower Policy.

Opseg/djelokrug:

Ovaj Kodeks poslovnog ponašanja i etike odnosi se na sve direktora, upravitelje i djelatnike, kao i povezane organizacije. Očekuje se da će gore navedeni djelovati u najboljem interesu Društva, te sukladno istim visokim etičkim standardima. Praksa koja se smatra neprikladnom da Društvo ili bilo koji od gore spomenutih izravno sudjeluju, ne smije biti angažirana upotrebom djelatnika, i upravitelja. Upotreba u cijelom ovom dokumentu riječi, vi, mi, oni i itd., podrazumijeva djelatnike, upravitelje, direktora i suradnike Jajce Alloy Wheels-a.

Poštivanje i Usklađenost sa Zakonima, Pravilnicima, Propisima, Regulativama i Etika

Svi djelatnici, upravitelji, direktor i suradnici moraju poštivati općinske zakone, zakone kantona i zakone država i zemalja u kojima Društvo posluje i obavlja poslove u skladu s visokim standardom poštenja i integriteta. Ako je lokalno pravo u sukobu s pravilima ovog Kodeksa, morate se pridržavati zakona; međutim, ako je lokalni običaj ili pravila u sukobu s ovim Kodeksom morate se pridržavati Kodeksa. Za bilo kakva pitanja obratiti se odgovornim upraviteljima procesa ili direktoru poduzeća.

Sukob interesa:

Sukob interesa nastaje kada osobni interes upravitelja, direktora ili svih zaposlenika ometa sposobnost te osobe da djeluje u najboljem interesu Društva. Ne samo da je vrlo važno izbjeći stvarne sukobe interesa, već i izbjegavati pojavu sukoba. Ne smijete sudjelovati u situaciji u kojoj vi ili član vaše obitelji dobivate neprimjerene osobne pogodnosti kao rezultat vašeg položaja u poduzeću. Ne bavite se poslovima ili odnosima za koje se može očekivati da će dovesti do sukoba interesa. Ako postanete svjesni mogućeg, očitog ili stvarnog sukoba, obratite pozornost svog upravitelja ili druge odgovarajuće osobe.

Sukobi interesa nisu uvijek jasni.

Za bilo kakva pitanja obratiti se odgovornim upraviteljima procesa ili direktoru.

Prijevара:

Prijevара uključuje nepravednu ili kaznenu prijevара koja bi trebala rezultirati financijskim ili osobnim dobitkom. Primjeri prijevара na radnom mjestu mogu uključivati, ali nisu ograničeni na:

- zlouporabe, krađe, utajivanja, uništavanja ili nestanak zapisa poduzeća ili bilo koje druge imovine.
- Profitiranje ili pomaganje u takvim radnjama, kao rezultat znanja o vrijednostima imovine ili vlasništva ili ostale djelatnosti poduzeća kojim se bave.
- Razotkrivanje povjerljivih / ili vlasničkih informacija izvan poduzeća.
- Nepogodnost, neodgovorno rukovanje ili izvještavanje i odavanje informacija glede novca ili financijskih transakcija, ili svjesno podnošenje lažnog troška a u cilju naplate zbog osobne imovinske koristi
- Prihvatanje ili traženje bilo čega od materijalne vrijednosti od izvođača radova, dobavljača ili osoba koje pružaju robu ili usluge poduzeću (izuzetak: bezgotovinski darovi s nominalnom vrijednošću, kako je opisano ovdje).
- Svaki drugi nepošten ili lažni čin.

Uprava je odgovorna za otkrivanje prijevара. Svaki zaposlenik koji otkrije ili sumnja na nepoštenu aktivnost morao bi odmah (trebao bi u najmanju ruku) prijaviti upravitelju, direktoru ili putem anonimnog telefonskog poziva i alata za informiranje tvrtke, opisanog u JAW Policy Resolution / Whistle Blower Policy. Zaposlenici, uključujući i menadžment, ne bi trebali pokušavati provoditi istrage ili intervjue. Glavni povjerenik ima primarnu odgovornost za istragu svih sumnjivih lažnih radnji, a tim za povjerenstvo kojeg imenuje direktor, će donijeti konačno rješenje slučaja, kao i eventualnu odluku o upućivanju na odgovarajuće policijske i / ili regulatorne agencije.

Zabava i pokloni:

Svrha poslovne zabave i poklona u poslovnom okruženju je stvaranje dobre volje i okruženja radnih odnosa, a ne da steknu nepoštenu prednost kod kupaca ili dobavljača. Nijedan dar ili zabava nikada ne smije biti ponuđen, dat, predviđen ili prihvaćen od strane vas ili bilo kojeg člana vašeg člana društva, osim ako:

- (1) nije gotov novac;
- (2) nije u skladu s uobičajenim poslovnim praksama;
- (3) nije prevelik u vrijednosti;
- (4) ne može se tumačiti kao mito ili isplata i
- (5) ne krši zakone i propise.

Trebali biste razgovarati s odgovarajućim u upravi ili stalnim članovima za povjerenstvo o darovima ili predloženim darovima i zabavi u koju niste sigurni.

Mito i provizije:

Podmićivanje je nedozvoljeno, sramotno, ilegalno i podložno kaznenim progonima u našoj državi kao i u mnogim drugim zemljama. Podmićivanje je zabranjeno po Zakonu o mitu i korupciji, kao i drugim zakonima i propisima. Ne smijete davati mito, mita ili razmatranja drugih vidova plaćanja bilo koje vrste bilo kojoj osobi ili organizaciji za pogodovanje privlačenje ili zadržavanje posla. Sve odluke vezane uz kupnju dobara i usluga moraju se izvršiti na temelju konkurentne cijene, kvalitete i performansi sukladno našim internim procedurama za nabavku materijala i dobara. Isto tako, nećete primiti nikakvo mito, ili napraviti namjernu štetu.

Plaćanja državnom osoblju i činovnicima:

Zakon o mitu i korupciji zabranjuje davanje bilo čega od vrijednosti, izravno ili neizravno, dužnosnicima stranih vlada ili stranim političkim kandidatima za dobivanje ili zadržavanje posla, pribavljanje imovinske koristi ili pribavljanje povlaštenog tretmana od takvih osoba. U svakoj prilici ne smije se davati nezakonito novac ili vršiti bilo kakvo plaćanje državnim službenicima bilo koje zemlje.

Obećanje, ponuda ili dostava službenoj osobi ili suradniku bilo koje vlade ili državne institucije darom, naklonom ili nekim drugim poklonom koja krši ova pravila ne bi samo prekršila ovaj Kodeks, već bi također mogla biti kazneno djelo. Državne i lokalne vlasti, kao i strane vlade, mogu imati slična pravila. Direktor poduzeća ili pravni savjetnik može pružiti smjernice u ovom području.

Politički doprinosi:

Nije dozvoljeno koristiti imovinu Društva, uključujući radno vrijeme, prostorije ili opremu suradnika ili izravno plaćanje novčanih sredstava bilo kojem političkom kandidatu, stranci ili glasačkom tijelu bez dopuštenja Uprave društva. Vi, naravno, možete sudjelovati u bilo kojoj političkoj aktivnosti po vlastitom izboru na individualnoj razini i osnovi s vlastitim resursima, novcem i vremenom.

Diskriminacija i uznemiravanje:

Poduzeće Jajce Alloy Wheels čvrsto se zalaže za pružanje jednakih mogućnosti u svim aspektima zapošljavanja i neće tolerirati bilo kakvu ilegalnu diskriminaciju ili uznemiravanje bilo koje vrste. Suradnici će se vrednovati isključivo na temelju njihovog radnog učinka i rezultata. Primjeri neprihvatljivog ponašanja uključuju, ali nisu ograničeni na: ponižavajuće komentare utemeljene na rasnim ili etničkim karakteristikama; nepoželjnim seksualnim uznemiravanjima; nasilje i prijeteće ponašanje; diskriminaciju na temelju rase, spola, nacionalnog podrijetla, dobi, vjere, seksualne orijentacije ili druge zaštićene osobine; ili prikazivati seksualno eksplicitan materijal na radnom mjestu.

Zdravlje, okoliš i sigurnost:

Poduzeće Jajce Alloy Wheels nastoji pružiti svakom suradniku siguran i zdrav radni okoliš. Vi kao zaposlenici imate odgovornost za održavanje zdravog radnog mjesta za sve suradnike slijedeći pravila i prakse sigurnosti i zdravlja te prijavljivanje nesreća, ozljeda i nesigurne opreme, praksi ili uvjeta rada. Očekuje se da ćete biti sposobni za obavljanje dužnosti i sposobni za obavljanje vaših odgovornosti na siguran i produktivan način bez zlouporabe materijala. Zlouporaba materijala na radnom mjestu neće se tolerirati. Da bi se održao vrijedan ugled tvrtke, važno je poštivanje procesa kvalitete Jajce Alloy Wheels-a i sigurnosnih zahtjeva. Naši će proizvodi biti dizajnirani, proizvedeni i obrađeni kako bi ispunili svoje obveze prema kupcima i na odgovarajući način upravljali rizicima za zdravlje ljudi i okoliš.

Mi smo pažljivi upravitelji naših prirodnih resursa. Naš cilj je spriječiti bilo kakve incidente kao što su kršenja dozvola, izlivanje i ispuštanje u okoliš, požari, eksplozije, ozljede i bolesti, te druge nesreće. U slučaju bilo kakvih značajnih zdravstvenih, sigurnosnih i ekoloških opasnosti povezanih s našim objektima, pravodobno ćemo obavijestiti odgovarajuće službenike, suradnike, izvođače, kupce i javnost o svim značajnim zdravstvenim, sigurnosnim ili ekološkim opasnostima povezanim s našim objektima poštivat ćemo sve zakone, pravila i dozvole za zaštitu okoliša koji se primjenjuju na naše poslovanje.

Zaštita i pravilna uporaba sredstava poduzeća i imovine Društva:

Krađa, nepažnja i namjerno svrstavanje u otpad imovine Društva izravno utječu na profitabilnost/neprofitabilnost Društva. Stoga morate zaštititi imovinu tvrtke i osigurati njihovu učinkovitu, pravilnu, pravnu i ispravnu uporabu. Ako sumnjate na slučaj neprikladnog korištenja imovine tvrtke, morate odmah prijaviti događaj upravi kako biste bili sigurni da će se poduzeti odgovarajuće radnje u vezi s sumnjivim incidentom. Osobno ste odgovorni za bilo koji oblik imovine Društva, kao što su kreditne kartice, ulaznice/izlaznice gotov novac koji koristite ili ste odgovorni za

ispravno obavljanje poslovanja tvrtke. Osim toga, ako imate ovlasti za autorizaciju korištenje sredstava, morate osigurati da je Društvo dobilo odgovarajuću vrijednost zauzvrat. Društvo može biti obvezno prijaviti odgovarajućim civilnim vlastima sumnju da je nepravilna ili nezakonita uporaba sredstava imovine.

Oprema, roba i usluga tvrtke ne smiju se koristiti za poslovanje izvan tvrtke, iako je slučajna osobna uporaba dopuštena. Ako niste sigurni u ono što čini slučajnu upotrebu, obratite se direktoru poduzeća.

Intelektualno vlasništvo:

Intelektualno vlasništvo razvijeno je kao informacije koje je tvrtka razvila, stvorila ili otkrila, ili koja je postala poznata ili je bila prenesena Društvu i koja ima komercijalnu vrijednost u poslovanju Društva. Uključuje, ali nije ograničeno na, softverske programe i pod-programске, izvorne i objektne kodove, poslovne tajne, autorska prava, ideje, tehnike, proizvodne procese, znanje, izume (bilo da su patentirane ili ne) i bilo koje druge informacije bilo koje vrste vezane uz metode, mehanizme, istraživanje, proizvodnju, montažu, instalaciju, marketing, cijene, kupce, plaće i uvjete naknade članova Društva, troškove, alate, skice, glavne radove, dijagrame tijekom (flowcharts), ili druge financijske podatke koji se odnose na bilo koji od prethodno navedenih ili za Društvo i njegovo poslovanje općenito. Poslovni odnosi Jajce Alloy Wheels-a ovise o povjerljivim i intelektualnim informacijama Jajce Alloy Wheels-a i onih s kojima poslujemo. Stoga imamo obvezu i dužnost poštovanja i zaštite tajnosti svih takvih informacija. Korištenje povjerljivih i intelektualnih informacija - bilo Jajce Alloy Wheels-a ili treće strane - obično se pokriva pisanim ugovorom. Pored obveza nametnutih ovim ugovorom, svi suradnici trebaju biti usklađeni sa sljedećim zahtjevima:

- povjerljive informacije trebaju, kada je to moguće, biti primljene i opisane samo pod pokroviteljstvom pisanog sporazuma.
- Povjerljive informacije treba otkriti samo onim Jajce Alloy Wheels suradnicima koji trebaju da imaju pristup za obavljanje svojih poslova u Jajce Alloy Wheels-u.
- povjerljive informacije od trećih strana ne smiju biti korištene ili kopirane od strane bilo kojeg Jajce Alloy Wheels suradnika osim ako to dopušta vlasnik treće strane (ova je dozvola obično navedena u pisanom obliku sporazuma).
- Neželjene povjerljive informacije treće strane trebale bi se odbiti ili, ako ih neovlašteno primi neki Jajce Alloy Wheels-a suradnik, odmah vratiti trećoj strani ili prosljedili na Direktora društva na odgovarajuće raspolaganje sa povjerljivim informacijama.

Morate se suzdržati od korištenja bilo kakvih povjerljivih informacija koje pripadaju nekom bivšem poslodavcu, a takve informacije nikada ne smiju biti dovedene u Jajce Alloy Wheels ili dostavljene drugim Jajce Alloy Wheels suradnicima.

Odredbe o posebnim etikama za suradnike s odgovornostima za financijsko izvješćivanje (financijski etički kodeks):

Kao javno poduzeće od ključne je važnosti da Jajce Alloy Wheels-ova izvješća prema zakonskim propisima budu točna i pravodobna. Ovisno o vašem položaju u Jajce Alloy Wheels-u, suradnici mogu biti pozvani pružiti informacije kako bi se osiguralo da su javna izvješća tvrtke cjelovita, fer i razumljiva. Jajce Alloy Wheels očekuje da će svi njegovi suradnici preuzeti ovu odgovornost vrlo ozbiljno i pružiti brze i točne odgovore na upite vezane uz zahtjeve javnog objavljivanja tvrtke.

Odjel za financije nosi posebnu odgovornost za promicanje integriteta u cijeloj organizaciji, s odgovornostima za dionike unutar i izvan Jajce Alloy Wheels-a. Svi izvršni upravitelji procesa i osoblje odjela za financije i računovodstvo imaju posebnu ulogu kako da se pridržavaju tih načela tako i da osiguraju da postoji kultura u cijelom Društvu koja osigurava fer i pravodobno izvješćavanje financijskih rezultata i stanja Jajce Alloy Wheels-a.

Zbog te posebne uloge, Direktor Društva, svi upravitelji procesa i svi članovi Jajce Alloy Wheels-ovog odjela za financije i računovodstvo vezani su sljedećim financijskim kodeksom etike i prihvaćanjem ovog Kodeksa prihvaćate da ćete:

- Postupati s poštenjem i integritetom, izbjegavajući stvarne ili očite sukobe interesa u osobnom i profesionalnom odnosu.
- Navoditi informacije koje su točne, potpune, objektivne, relevantne, pravodobne i razumljive u izvješćima i dokumentima koje Jajce Alloy Wheels podnosi vladinim agencijama i drugim vidovima javne komunikacije.
- Pridržavati se pravila i propisa, države BiH, Županije i lokalne Uprave (općine) te drugih odgovarajućih javnih regulatornih tijela i agencija.
- Djelovati u dobroj namjeri, odgovorno, s dužnom pažnjom, kompetencijom i marljivošću, bez pogrešnog predstavljanja materijalnih činjenica ili dopuštanja neovisne podređene prosudbe.
- Poštovati povjerljivost informacija stečenih tijekom vašeg rada, osim kada je to odobreno ili na drugi način zakonski obvezno otkriti. Stečene povjerljive informacije u tijeku vašeg rada ne smiju biti korištene sa svrhom pridobivanja osobne pravne ili imovinske koristi.
- Podijeliti znanja i održavati vještine važne i relevantne za potrebe vlasnika.
- Pro-aktivno promicati i biti primjer etičkog ponašanja kao odgovornog partnera među jednakima i u radnom okruženju i zajednici.
- Postati odgovorni i korisni te kontrolirati i čuvati imovinu i resurse zaposlenika i Društva po mjeri svih.
- Odmah obavijestiti Direktora Društva, o bilo kakvoj transakciji ili odnosu kod kojeg se može očekivati da će dovesti do sukob interesa.

Kršenje ovog finansijskog etičkog kodeksa, uključujući neuspjeh prijavljivanja potencijalnih kršenja drugih, smatra se ozbiljnim disciplinskim prekršajem koji može rezultirati radom osoblja, uključujući i prestanak radnog odnosa. Ako smatrate da je došlo do povrede Finansijskog Etičkog kodeksa, obratite se:

Direktoru Društva Jajce Alloy Wheels-a Robertu Ćutuk, na broj telefona +387 30 654-600 ili putem e-maila: rcutuk@jaw.ba

Ako ste zabrinuti za držanje u tajnosti te održavanje anonimnosti, onda za daljnje informacije o ovim metodama izvješćivanja ili za postupke rješavanja problema, molimo vas da se posavjetujete s Jajce Alloy Wheels Policy Resolution / Whistle Blower Policy.

Protiv Jajce Alloy Wheels politike ili osvete protiv bilo kojeg suradnika za dobru i vrijednu prijavu o kršenju ovoga kodeksa, Pojediniosti potražite u Pravilima tvrtke.

Prijavljivanje bilo kojeg ilegalnog ili neetičkog ponašanja i zaštite protiv odmazde:

Jajce Alloy Wheels se zalaže za postizanje usklađenosti s ovim Kodeksom ponašanja i svim primjenjivim zakonima i propisima o računovodstvenim standardima, računovodstvenim kontrolama i revizijskim praksama. Izvještavanje o prekršajima je važno kako bi se osiguralo da Društvo brzo poduzme odgovarajuće mjere. Očekuje se da ćete prijaviti upraviteljima Procesu, menadžerima ili drugim odgovarajućim osobama o sumnjivim ili promatranim ilegalnim ili neetičkim ponašanjem ili kada ste u nedoumici o najboljem mogućem postupku za određenu situaciju. Očekuje se da ćete surađivati u unutarnjim istragama zbog lošeg ponašanja. Molimo obratite se u tvrtki odgovornome za Whistle Blower / Policy za rješavanje problema vezane za detaljne postupke izvješćivanja o sumnjivim povredama ovog Kodeksa.

POVREDE BISTE TREBALI PRIJAVLJIVATI IZRAVNO NA UPRAVU DRUŠTVA. Ipak, Jajce Alloy Wheels će razmotriti uspostavljanje i **POVJERLJIVE HOTLINE**

kao alata izvještavanja u narednom periodu za svoje suradnike da prijave bilo kakvo kršenje zakona, ovog Kodeksa ponašanja ili druge tvrtkine politike od strane službenika, direktora ili suradnika. **SVA IZVJEŠĆA SU APSOLUTNO NA ANONIMNOJ BAZI.**

Provedba:

Oni koji krše ovaj Kodeks bit će podvrgnuti disciplinskom postupku, uključujući i prestanak radnog odnosa. Društvo može slučaj također prijaviti odgovarajućim civilnim vlastima za određene radnje za koje se smatra da krše lokalne, kantonalne ili državne zakone.

Direktor Društva Robert Ćutuk, 12.02.2018

Jajce Alloy Wheels

Divičani bb, 70101 Jajce, BiH